

УДК 342.57

ШЕБАНИН В'ячеслав,

доктор технічних наук, професор, в.о. ректора Миколаївського національного аграрного університету

КЛЮЧНИК Альона,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету

КОРМИШКІН Юрій,

доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету

SHEBANIN Vyacheslav,

Doctor of Technical Sciences, Professor, Acting Rector of Mykolaiv National Agrarian University

<https://orcid.org/0000-0002-0391-396X>

KLIUCHNYK Alona,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Public Administration and Administration and International Economics, Mykolaiv National Agrarian University

<https://orcid.org/0000-0002-2736-0845>

KORMYSHKIN Yurii,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Public Administration and Administration and International Economics, Mykolaiv National Agrarian University

<https://orcid.org/0000-0002-1005-1229>

ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ ДЕМОКРАТІЇ НА РІВНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

LEGISLATIVE INNOVATIONS IN DEMOCRACY AT THE LOCAL SELF-GOVERNMENT LEVEL

On January 8, 2025, the Law of Ukraine No. 3703-IX on strengthening democracy at the local self-government level came into effect. This law expands public participation mechanisms, mandates community statutes, and increases local government accountability. It broadens the definition of community residents, including internally displaced persons, granting them the right to participate in local decision-making. New forms of public engagement, such as budget allocation participation and public consultations, are introduced. Mandatory community statutes and structured reporting requirements for elected officials enhance transparency and governance trust. Implementing this law requires active involvement from local councils and citizens to foster a more democratic and open governance system.

Keywords: communities, local self-government, democracy.

8 січня 2025 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування» № 3703-IX від 9 травня 2024 року [1]. Цей документ важливий як для представників місцевої влади, так і для всіх жителів територіальних громад.

Новий закон зміцнює механізми демократії на рівні місцевого самоврядування, розширюючи можливості громадської участі, встановлюючи обов'язковість статутів територіальних громад і підвищуючи рівень підзвітності місцевої влади.

Відтепер до жителів громади належать не тільки громадяни України, які зареєстрували місце проживання, а й особи, чие фактичне місце перебування підтверджене довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб. Таким чином, переселенці також набувають права на участь у прийнятті рішень місцевого значення.

Запроваджено термін «форми участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення». До них віднесено традиційні механізми, такі як громадські слухання, загальні збори жителів, місцева ініціатива та місцевий референдум, а також нові форми: участь у розподілі бюджетних коштів, публічні консультації та оцінювання діяльності місцевої влади. Закон також допускає використання інших форм, якщо вони відповідають законодавчим нормам.

Особи віком від 14 років отримали право ініціювати та брати участь у місцевих ініціативах, громадських слуханнях, публічних консультаціях і консультативно-дорадчих органах. Місцеві ради мають визначити механізми залучення молоді до самоврядування.

До 1 січня 2027 року всі громади зобов'язані ухвалити або оновити свої статuti згідно з новими вимогами. Перед їх затвердженням необхідно провести громадські слухання. Також визначено перелік питань, які обов'язково мають бути врегульовані статутом. Скасовано обов'язкову державну реєстрацію статуту.

Сільські, селищні та міські голови, а також депутати місцевих рад мають звітувати про свою діяльність перед громадою під час відкритих зустрічей. Такі звіти повинні бути оприлюднені на офіційному вебсайті ради за сім днів до зустрічі. Статут громади має регламентувати порядок звітування.

Отже, Закон України № 3703-І [1], що набув чинності 8 січня 2025 року, є важливим кроком у розвитку місцевого самоврядування та зміцненні механізмів народовладдя. Він значно розширює можливості громадської участі, гарантує залучення внутрішньо переміщених осіб до прийняття рішень місцевого значення та впроваджує нові форми демократичної взаємодії між громадянами та місцевою владою.

Вважаємо, що запровадження обов'язкових статутів територіальних громад та встановлення чітких вимог до підзвітності виборних осіб сприятиме прозорості управлінських процесів і підвищенню довіри суспільства до органів місцевого самоврядування.

Реалізація положень цього закону потребує активної роботи місцевих рад, громадських ініціатив та жителів громад для ефективного впровадження нових норм. Це важливий крок до підвищення рівня демократії на місцевому рівні та формування відповідального і відкритого управління.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування: Закон України від 09.05.2024 № 3703-ІХ. Відомості Верховної Ради України, 2025, № 8.